

Bileám a Balák

Převod materiálu

Tomáš Trusina

Pořadí v lekci

32

Téma

Převodná moc požehnání

Cíle

- Děti začnou objevovat požehnání jako Boží ochranu a posilu.
 - Děti začnou rozpoznávat, že požehnání předs a jedinečn souvisí s Boží cestou vysvobození a záchrany.
 - Děti ztratí strach z povr a proklínání a dalších dnes znovu populárních kvazináboženských praktik.
-

32.1 Pro učitele

Biblický text: Nu 22,1–36; 23,11–13.25–27; 24,10–19

32.1.1 Výkladové poznámky

- *Požehnání a prokletí*: za tímto pojmy se skrývá prastará náboženská představa, že existují bytosti a síly, ze kterých vychází dobro, síla, život, i takové, které přinášejí zlo, zkázu, nezdar. Přenos takové síly se může dít gesty, dotykem nebo slovem. Ve slovech požehnání i kletby se podle tohoto přesvědčení skrývá něco skutečného, neodvratitelného a nezvratitelného. Tyto představy se uchovaly i v pohádkách (slovo sudiček), v některých folklórních zvyklostech a náboženských rituálech.

Bibliotí svdkové náboženské zvyklosti své doby přeznačují i v tomto ohledu. Svrchovaným dárce požehnání je Hospodin sám (áronské požehnání: Nu 6,24–26 je štítem a pomocí pro celý Izrael). Ústředním tématem požehnání se stává cesta Božího lidu djinami. Na ní je Izrael ujištěn, že před ním Bžh otevírá novou budoucnost (viz přibýhy praotců, zvláště Gn 12,2; 14,19; 27,29; 32,23 nn). A Hospodin sám jako zdroj požehnání ruší i kletby nepřátel: I když Bileám ze začátku vystupuje trochu jako veliina rovnocenná Hospodinu, nezbyvá mu než žehnat požehnanému lidu blížícímu se k cíli své cesty (Nu 23,8.20). Prokletí přitom mělo v očích starověkého člověka stejnou váhu jako požehnání. Bylo-li vysloveno ve správnou chvíli a na správném místě, uvádlo do chodu síly, které předs kletby nakonec zničily.

- *Moabci* hrají v biblických příbězích roli „hodně nepovedeného přibuzného“ Izraele (srv. Gn 19,30nn). Jejich božstvu Kemoš se obtovaly dětské oběti (2Kr 3,26nn). Pro cestu a věrnost Izraele představují nebezpečný svod. Proti ideologizaci tohoto pohledu se ovšem úspěšně staví příběh Moabky Rúť.
- *Jméno Bileám* (v Bibli Kralické a djepravách Balám) znamená snad „pustošitel (vyvoleného lidu)“. Tak si jeho úkol představuje moábský král Balák. Hospodin však proslulého věštce a magika použije k tomu, aby nad jeho lidem vyhlásil požehnání a zaslíbení a „zpusošil“ tak sebedvěru pohanských protivníků. Přibýh se několikrát stane až ironickým zesměšněním proslulých magických úkonů a pomůcek (např. známá vsuvka o oslici, která na blízkost Hospodinova posla reaguje, zatímco její pán, proslulý magik, zůstává slepý a hluchý [22,22–35]).

- *Posvátná návrší*: místem, odkud má být kletba vyhlášena, se mají stát posvátná místa pohanství — hory a návrší. Místo kleteb se však z těchto „strategických opěrných bodů“ pohanství ozývá žehnání. Tak působí dosvědčuje, že Hospodin není jedním z těchto božstev, se kterými lze podle potřeby manipulovat, jen jim „podstrčit“ tu správnou oběť. On sám odsouvá do pozadí a znicotňuje modly, v nichž nepřátelé doufají, a chrání svůj lid před zločinností.
- *Žehnání požehnanému*: přestože jiná biblická místa vidí Bileáma negativně (Nu 31,16; Zj 2,14), působí h z Nu 22–24 odráží spíše cosi z *universalistického důrazu biblické zvěsti*: požehnanému Hospodinovu, ubírajícímu se po cestě spásy, jsou od Abrahama zváni žehnat i ti, kdo se k ní výslovně nepřipojí (Gn 12,3). Vždyť svým žehnáním za ni vlastně vzdávají dík. Touto linií inspirován, vypráví evangelista Matouš působí o mudrcích „od východu“, kteří přicházejí složit poklonu narozenému Ježíši, protože se objevila hvězda z požehnaní mága Bileáma. (Mt 2,2; srv. Nu 24,17)

32.1.2 Úskalí

- *Snažme se neinterpretovat kletbu magicky*: děti znají z fantasy vyprávění a odvozených počítačových her moc kletby. Zůstává však silou, která působí jen v literárním či virtuálním světě. Proto navrhuje jako „slova s úinkem“ připomenout spíše slova ze sociální oblasti, která mají reálný dopad na status, životní pocity a náladu dětí a mladých lidí (viz jeden z rozhovorů pro starší děti).
- *Bileám není kouzelník*, jakého děti od školky potkávají na různých představeních, tedy šikovný zdroj neškodné zábavy. (Některé dějpravy pojmu kouzelník užívají.) Není to žádný televizní Copperfield ani hrdina z pohádek. Jeho výrok brali lidé vážněji než dnešní lidé slovo faráře, učitelle, policisty nebo průzkumy agentur před volbami. Jde o společenskou veličinu, jejíž slovo má dopad jako mají dnes noviny a televize dohromady. Dopředu vyhlašuje, kdo má či nemá šanci uspět.

Do jisté míry se o něm dá hovořit jako o *předchůdci astrologů, numerologů a tvůrců horoskopů*. Jejich rady a doporučení berou někdy lidé velice vážně — tak jako král Balák. Jádro zvěsti pak spočívá v tom, že i když je horoskop nepřesný, víra poštává s tím, že Hospodinovo požehnání vysvobozuje i z pasti takových „zaručených odpovědí“. Pokud se v rozhovoru s dětmi dostanete na toto pole, upozorněte, že zejména v případech všteckých praktik lidi ochromuje jejich vlastní strach a víra v takové praktiky. Proto nás učí působit o Bileámovi se autoritě takových „bileámů“ smát. Víra v Hospodina, který žehná, nechromuje.

- *Bileám není pouhý neznaboh*, který se nakonec proti své vůli nechá použít pro Boží záměry. Není ani „nestrannou“ osobou. Balák se na něj sice obrací jako na kvalifikovaného prostředníka dobrých a zlých „vyšších mocí“ (viz Nu 22,6 — nejde o lichotku, ale o přesné vystižení Balákova přesvědčení), Bileám však ví, že zdrojem žehnající i trestající moci není on sám ani jeho vštecké schopnosti, ale Hospodin — Bůh, který vyvedl Izraele z Egypta (Nu 23,22). Nicméně kalkuluje, jak by se na tom mohl sám přizpůsobit, a ve chvíli, kdy se cítí jako ten, kdo na věc vyzrál, je odhalen ve své pošestlosti (Nu 22,22–35).
- *Samotný Izrael, táhnoucí z Egypta, je v této epizodě jakoby kulísou*. Jenže v tom je pointa vyprávění — Hospodinovo požehnání, s nímž se na další cestu vydali od Sinaje (Nu 6,), je s Božím lidem, i když on vůbec neregistruje, co se na něj chystá, popř. před čím je uchráněn. I tady jde o to, zda se někdo či něco může postavit Hospodinu do cesty spásy. Samotný působí Boží lid, konfrontovaný s magickými praktikami babylonskými aj., že nejde o projevy vyššího či nadpřirozeného poznání, ale jen prázdnou pýchu těch, kdo sami nerozpoznají svatou blízkost živého Boha.

32.1.3 Odkazy

Allmen, Jean-Jacques von: *Biblický slovník*. Praha: Evangelické nakladatelství, 1991.

Linden, Nico ter: *Povídá se... podle Tóry*. Benešov: Eman, 2015; *Bileáмова oslice*, kap. 72.

Linden, Nico ter: *Zem? pod duhou*. Benešov: Eman, 2015.

Ridzo?ová, Lenka — Macek, Ond?ej — Turecká, Jana: *O lidech, cestách, Pánu Bohu a jedné mluvící oslici*. Praha: Synodní rada ?CE, 2014.

Bonhoeffer, Dietrich: *K?es?an v opozici*. Praha: Kalich, 2014.

Bonhoeffer, Dietrich: *Následování*. Praha: Kalich, 2013.

Odkazy na pracovní listy, starší p?ípravku a další materiály najdete pod ?íslem úlohy (32) na adrese <http://goo.gl/6ARzp6>.

32.2 Pro d?ti

32.2.1 P?edškolní d?ti

Motivace V áronovském požehnání se opakovan? objevuje výraz „tvá?“. Malé d?ti na výraz tvá?e reagují velice bezprost?edn?. Nachystejte si obrázky s r?znými výrazy (úsm?v, zamra?ení, hn?v — viz pom?cky). Obrázky uka?te d?tem a zeptejte se jich: Komu v?í? Komu ne? Koho se bojí? Komu ned?v??ují? P?ed kým by se nejrad?ji schovaly? Kým by se nechaly odvést dom?, kdyby zabloudily? (Otázky si upravte vzhledem k situaci d?tí ve skupin?.)

Požehnání — Boží p?ív?tivá tvá?

Asi jste ješt? neslyšely slovo „požehnání“. Je staré. Ani my dosp?lí mu vždycky úpln? nerozumíme. Ale znamená — Pán B?h sám chce, abychom mu d?v??ovali. Nehn?vá se p?esp?líš, ani když ho rozzlobíme (a to zvláš? my dosp?lí umíme). Obrací k nám vlídnou tvá?. Když zabloudíme a ztratíme se, vede nás dom?. A sám chce, abychom s jeho vlídnou tvá?í po?ítali.

Boží lid Izrael dostal požehnání jako Hospodinovo ujišt?ní: Na cest? do zaslíbené zem? a dál m?žete po?ítat s mou vlídnou tvá?í. A s mou ochranou. Vypráv?li si o tom tenhle p?íbh:

Požehnání jako ochrana na cest?

Cesta Izraelc? do zaslíbené zem? vedla p?es moabské království. Jeho král Balák necht?l Izraelce pustit dál ani za nic. A rozhodl se: Zavolám si na pomoc slavného mudrce Bileáma. Dám mu hromadu zlata. On umí nahnat strach a vzít síly (jako když se n?kdo hroziv? zamra?í — m?žete vybrat obrázek „p?ed kým bychom se b?žely schovat?“). Izraelci se budou bát a nep?jdou dál.

Když Bileám vid?l zlato, šel. Sedl na oslici. Ale ta se cestou t?ikrát zastavila. Uvid?la Božího posla, který se jim stav?l do cesty. Slavný a chytrý mudrc Bileám nevid?l nic. Jen do oslice vztekle kopal. „Pro? stojíš a nejdeš dál?“ Nakonec musela oslice promluvit: „M?j Pane, nevidíš, že nám v cest? stojí Boží posel?“ Když to mudrc poznal, padl na kolena — ur?it? mne B?h potrestá!

Ale Boží posel mu ?ekl: „Opovaž se na Izraelce mra?it, nadávat jim a nahán?t strach! Nevíš, že je s nimi Hospodinovo požehnání? Z Egypta až do zaslíbené zem?? Ale m?žeš Hospodinovo požehnání p?ipomenout i králi Balákovi!“

Bileám uposlechl. Jel dál za králem Balákem. Ten mu z jedné vysoké hory ukázal Izraelce, jak tábo?í dole na své cest? do zaslíbené zem?. T?šil se, jak jim Bileámovo slovo uškodí.

Ale Bileám řekl: „Tady táhne Hospodinův požehnaný lid. Vysvobodil je a dovede až do zaslíbené země. A když na jejich cestě záleží Hospodinu — a když jim on žehná — nejde se tomu postavit do cesty žádným výhrůžným slovem. I já říkám, je to krásný lid — a díky Hospodinu určitě dojde cíle! Ať se nikdo nebojí!“

Král Balák se rozčiloval, vztekal, ale nic mu to nebylo platné.

Boží lid se o tom ohrožení ani nedozvěděl, a klidně putovali dál — a děkovali Hospodinu za jeho požehnání.

Píse? Někdo mne vede za ruku (EZ 176).

Pomůcky Obrázek usmívajícího se / rozhněvaného rodiče (nemáte-li po ruce, najdete přes obrázkové vyhledávání Google po zadání „smiling/angry mom/dad“ — nejen fotky, ale i kresby, karikatury, apod.; vyberte neznámé tváře); obrázek osla, důležitého pána, krále.

32.2.2 Mladší školní děti

Osnovu můžete podle potřeby zkrátit na body 1–5 a 8. Bileámovo žehnání můžete pojmut akčně — děti mohou požehnání říst společně a případný zájemce může dostat krále Baláka a skákat jim v pravou chvíli do řady. V tom případě můžete absolvovat všechny tyto zastavení.

Motivace — co s námi dokážou udělat slova

Už vám někdo (starší, silnější) nadával, zle se posmíval nebo vyhrožoval? (Kvůli čemu to bylo?) Měli jste hned sílu, abyste se hájili? Našli jste rychle správná slova jak odpovědět? Zastal se vás někdo?

(V rozhovoru jde o to evokovat, jakou moc může mít zlé slovo, jak ochromí a pod. Důležité také je, jakého tématu se týká. Nebagatelizujte důtkou zkušenost, spíše přiznejte, že podobně reagují i dospělí, a následující příběh nabídněte jako odpověď.)

1 Plán moabského krále

„Kudy kam a kudy dál? Nestarej se, Pána chval,“ mohli si Izraelci na cestě do zaslíbené země prozpěvovat každý den s novou chutí. Vždyť jim je Hospodin věrný. I když si mnohokrát mysleli, tahle cesta dál nevede, vždy je Hospodin přesvědčil, že na něj mohou spořádně.

Ale zpráva o jejich podivuhodné cestě dolehla i k jiným národům. A moabský král Balák dostal strach: Jak s nimi mohu bojovat, když je jich tolik a když je s nimi jejich Bůh? Přemýšlel o tom ve dne v noci — a dostal nápad: Pošlu do dalekého kraje pro věhlasného a slavného mudrce Bileáma. Ten je doopravdy mocný. Nemá armádu, ale jeho slovo platí na každého.

Rozumíte tomu? Znáte někoho, kdo slovem může někoho zastavit nebo naopak rozbíhnout? Říká slovo platí a musí se poslechnout? (Nechte děti chvíli přemýšlet, pak můžete připomenout například policistu na křižovatce, nebo učitele v tělocviku.)

A Balák si řekl: Bileám dokáže zastavit a oslabit svou nepříteli kohokoli. Je to mudrc, zná všechna nebezpečná tajemství, kdy a kde říkat ta správná slova. A já si ho zaplatím, aby svým slovem zastrašil a proklel Izraelský lid. Pak ho dokážu lehce porazit a zahnat.

2 Bileáмова sebejistota

Balák vypravil posly s krásnými dary a spoustou peněz a ti přišli za Bileámem s prosbou:

„Z Egypta do Kenaanu táhne divný lid. Je jich jak kobylek. Jde z nich strach... Ale ty, Bileáme, ty jim ur?ít? svým *zlým slovem* naženeš strach! Vždy? komu ty zlo?e?íš, je zlo?e?ený! A komu žehnáš, je požehnaný.“

„Kdo žehná Izraeli na jeho cest?? Kdo ho vede?“ ptal se Bileám. (Necháme d?ti odpov?d?t — Hospodin.) Bileám už také o Hospodinu leccos slyšel. Jenže tomu slavnému mudrci se zatím vždycky všechno poda?ilo. Byl na své úsp?chy pyšný. A když za ním p?išlo poselstvo od krále Baláka (navíc s tak bohatými dary), sice chvíli váhal, ale nakonec ?ekl: „Pojeďu.“

A tak Bileám sedl na svou oslici a jel.

3 Bileáмова oslice

Jenže Hospodinu se to v?bec nelíbilo. A tak poslal svého posla, aby Bileáma zastavil. Bileám byl sice slavný u?ený mudrc, ale že mu stojí v cest? Hospodin?v posel a chce mu n?co vy?ídit, to v?bec nepoznal. Víte ale, kdo to poznal? Jeho oslice.

Vidí, v cest? nám stojí Hospodin?v posel, nem?žu tudy dál. A tak odbo?ila z cesty na pole. U?ený mudrc v?bec nep?emýšlel, pro? oslice nejde po cest?, rovnou ji za?al mlátit bi?em.

Jenže Hospodin?v posel jim stojí v cest? znova. Oslice vidí, musím zastavit, Boží posel nám chce n?co vy?ídit. Ale její pán, mudrc Bileám, nic nevidí, nic ho nenapadlo. Oslice strachem z Božího posla uhýbá ke stran?, d?e Bileámovi nohu o ze? — a Bileámovi zas nic nedošlo a jen ji zmlátil.

Pot?etí se Boží posel postavil do cesty v sout?sce. Oslice p?ed ním klekla na zem, jak kdyby byla kostele. A to už se do ní Bileám pustil, jak nejvztekleji um?l. A tak nechal Boží posel oslici promluvit:

„Bileáme, pro? m? biješ? Málo jsem ti sloužila? Vždycky jsem t? bez zádrhel? dovezla, kams cht?l, nikdy se ti nevzpírala... — to ti opravdu nic nedochází?“

A teprve te? se Bileámovi otev?ely o?i: Vždy? mi v cest? stojí Hospodin?v posel! Oslice, a poznala to d?ív než já! To je ostuda! A honem se p?ed Božím poslem poklonil.

4 Hospodin?v vzkaz

A Boží posel mu vy?izuje: „Myslel sis, jak jsi u?ený a chytrý a co všechno dokážeš — a nepoznal jsi, že ti stojí v cest? Boží posel! Tak te? poslouchej. Myslel sis, že svým slovem zastavíš Izrael. Tvoje pýcha Hospodina velice rozhn?vala.“

Bileám to slyší a odpovídá: „Te? vím, že jsem byl pyšný a slepý a hluchý. A tak se obrátím — a pojeďu zpátky dom?.“

Ale Boží posel mu ?ekl: „Jen jdi, jak jsi slíbil! Ale Hospodin má te? pro tebe úkol: Budeš mluvit tak, jak ti on p?íkáže — nic jiného!“

5 Bileám žehná poprvé

Král Balák mudrce p?ivítal jako tu nejvzácn?jší návštěvu. Jenže Bileám mu hned ?ekl: „Já budu mluvit jen to, co bude chtít Hospodin, B?h Izraele.“

Balák jako by to ani neslyšel. Už se t?šil, jak to Bileám Izraelc?m nandá, jak je zastraší a vyd?sí. Vystrojil hostinu a druhý den zavedl Bileáma na vysokou horu, odkud bylo vid?t celý izraelský tábor. A nezarazilo ho ani to, že tam Bileám nejd?ív p?inesl ob?? Hospodinu. Tak byl celý bez sebe, jen aby už uslyšel zlou ?e? proti Izraeli!

Jenže, co to slyší Bileáma říkat? Bileám se postavil a začal mluvit:

„Přišel jsem na pozvání slavného krále Baláka. Ale nemohu se protivit Hospodinu, tomu Bohu, který slavně vyvedl Izrael z Egypta. Izrael, to je zvláštní, vyvolený lid, jiný než všechny ostatní národy. Hospodin Izraeli žehná a nezlobí. Jak bych mu tedy mohl zlobit já?“

6 Bileám žehná podruhé

Král Balák se hrozně rozčílil: „Já jsem tě pozval! Já ti platím! Tak jak to, že mluvíš takhle?“

Ale pak si řekl, možná, že se Bileám polekal, když viděl, kolik Izraelců je. Zavedu ho na jiný kopec, odkud uvidí jen malou část izraelského tábora. Jenže ani tady nemluvil Bileám tak, jak by si král přál:

„Izrael, ten je silný jak lev. Nikdo před ním neobstojí. Ani moje kletby a úřady ho nezastaví na cestě do zaslíbené země. Protože s Izraelem je Hospodin!“

7 Bileám žehná potřetí

Balák to nemohl už poslouchat, a tak začal tleskat, aby Bileáma umlčel. „Dost, dost!“ křičel. A potom si řekl, nechám ho mluvit ještě jednou. Teba se do tebe umoudří — a bude mluvit tak, jak chci já. Ale ani třetí Bileáмова řeč nebyla jiná:

„Izrael, to je krásný lid, radost se na něj podívat. A ještě krásnější je ta země, do které je jejich Bůh vede. A určitě to je tak, jak to kdysi Hospodin zaslíbil jejich praotci Abrahamovi: Kdo Izraeli žehná, je požehnaný! A kdo ho zkouší zastavit zlým slovem, sám skončí zle!“

8 Bileámovo poslední žehnání

„Už dost,“ křičel rozhněvaný Balák, „už ani slovo! Hned se vrať domů! Uctívali jsme tě jako mocného mudrce, jehož slovo platí na každého — ale tys nás úplně zklamal!“

Jenže Bileám mu odpověděl: „Říkal jsem ti přece, že nebudu mluvit podle toho, jak jsi mi zaplatil — ale podle toho, jak chce Hospodin. Toho musím poslechnout i já. A tak poslouvej ještě jedno slovo navíc:

„Z Jakobova lidu vyjde slavná hvězda. Slavný vládce. Kdežto na vás, co se chcete stavět Bohu do cesty, už si nikdo ani nevzpomene. Všichni mocní nepřátelé budou poraženi a zapomenuti.“

Takhle tedy mluvil slavný mudrc a učenec Bileám. A král Balák jeho slova vzal nakonec vážně. Nezkoušel proti Izraeli bojovat, ale nechal je jít dál do zaslíbené země.

Ani mocné slovo — rozkaz mudrce — nemohlo zastavit požehnaný Boží lid, když je Hospodin vedl do zaslíbené země. Izraelci dole v údolí o něm nevěděli. V klidu se další den zvedli, zazpívali „Kudy kam a kudy dál? Nestarej se Pána chval!“ a vydali se dál do zaslíbené země.

Pomůcky Flanelograf I a II; obrázek žehnajícího faráře; deky přes židle, znázorňující tyči hory; korunu pro krále a „vznešený hábit“ pro mudrce, budete-li chtít scénu s požehnáním dramatizovat.

32.2.3 Starší školní děti

Pokud starší děti příběh neznají, můžete jim ho převyprávět. Nemusíte se bát přiznat legendární prvky, jistou nadsázku vypravěče — děti tohoto věku už zesměšňují a ironii dobře chápou.

Jako motivaci můžete využít rozhovor o tom, kde slova dnes berou svoji moc:

Znáte slova, která platí, „fungují“, p?inutí lidi n?co ud?lat? (Rozkazy policisty nebo v armád?, zpráva o hrozící katastrof?, výrok soudu, diagnóza vyslovená lékařem apod. — to jsou slova, která dokážou ochromit, vzít sílu. Jaká slova naopak v takové situaci vrátí klid, sílu, chu? s nebezpečím zápasit?)

Můžete také ?erpat nám?ty z P?esahu.

Požehnání jako „moc p?edivná“

Pokud d?ti p?íb?h znají, můžete pracovat s písní *Moc p?edivná*.

Motivace P?sobení kletby lze také dobře ilustrovat na slovech, která mají reálný sociální dopad: — Kamarádi ?eknou, že jsem ošklivý/ošklivá — o n?kom se pohrdliv? íká, že je „socka“, „?ernej“, „p?ivandrovalec“ nebo „divnej“ — co to ud?lá mezi spolužáky? Nachází takový ?lov?k snadno kamarády? Máme chu? do života?

Bonhoefferovo vyznání Vysv?tlete d?tem, že spojení „moc p?edivná“ můžeme pochopit jako Bonhoeffer?v výklad smyslu požehnání. Nakopírujte píse? — a požádejte, a? zelen? podtrhnou, co ?eká autor p?kného, a ?erven? nebo ?ern?, co smutného, a nep?íjemného. Pak teprve sd?lte, že báse? O p?edivné tiché moci složil autor jako novoroční pozdrav, když byl v?zn?n a jako odp?rce Hitlera odsouzen k poprav?.

Rozhovor ve?te dál nad otázkami: Je z básn? cítit ho?kost nad tím, jak to s ním dopadlo, nebo spíš d?v?ra, že B?h je s námi i v této situaci? P?ed ím nás podle Bonhoeffera „p?edivná moc“ chrání? Můžeme si vyznání „moc p?edivná nás tiše obestírá“ zpívat, když na nás nebo na druhé dopadají „proklatá slova“, která berou sílu k životu?

Pom?cky Píse? *Moc p?edivná* (SV 186, EZD 697 — pozor na chybu v Dodatku, chybí tu sloka 8, tj. sloka 1, která je onou „vd??nou písní chval“, o níž se zpívá ve sloce 7!); obrázek t?í mudrc? — mág?, kte?í p?išli do Betléma (universalita, i pohané sv?d?í o Božích ?inech). Ve sborové knihovn? ur?it? najdete — a jestliže ne, tak kupte knížky *K?es?an v opozici* a *Následování* Dietricha Bonhoeffera (viz 32.1.3 Odkazy).

32.2.4 P?esah

Moc slova

- Jaká slova dodají sílu (pozdrav, projev soustrasti, povzbuzování p?i sportovních zápasech, pochvala za ?áte?níka od n?jakého obdivovaného vzoru — spisovatele, fotbalisty, šachového mistra, atd.)?
- Jaká slova berou sílu (pomluvy, nadávky, hrozby)?
- Mají k?es?ané používat stejných zp?sob? jako špatní noviná?i, špatní reklamní tv?rci, sprostí a agresivní debaté?i na internetu?
- Může dávat ?i brát sílu kázání v kostele, pop?. píse?, modlitba?

Sv?dectví a odezvy

- Může n?co d?ležitého o Bohu dosv?d?it i ten, kdo se k n?mu výslovn? nehlásí a nepat?í ke k?es?anským církvím?
- Jak vnímají nev?zíci zasv?cení zem? n?jakému patronovi?
- Je zasv?cení zem? n?jakému patronovi na stejné úrovni jako žehnání?

Klatba

- Víte, že církev vyhlášovala klatbu a zbavovala tak panovníky, biskupy i kn?ze a univerzitní mistry a bakaláře jejich postavení a moci? (viz nap?. L.Rejchrt, *Taková dlouhá cesta*, str. 68, aj.)

- Nad kým byla klatba vyhlášena v českých dějinách?

Úskalí žehnání

- Slyšeli jste o žehnání při otvírání benzínové pumpy apod? Je to dobré užití požehnání?
- Má nějakou moc a sílu požehnání, které slyšíte na závěr bohoslužeb? (Nebo jsou to jen běžná slova, která farář říká automaticky tak jako jindy amen na závěr kázání?
- Záleží na tom, v jakém je náboženský funkcionář postavení, zda je kněz, synodní senior nebo papež? Má pak jeho požehnání větší váhu, protože zastává nějakou funkci? Je v tom rozdíl před Bohem, před lidmi?

Hry z tábora Ohe? plál

Všstírna (dle všteckého ducha Bileáмова)

Celé je podáváno jako legrace pro zpestření, resp. zesměšnění předpovědí astrologických a pod.

Po ránu vlezou děti po skupinkách nebo jednotlivě do „všstírny“ a všstí vštby pro nadcházející den: co se stane dnes odpoledne, poásí, v kolik hodin zakopne hlavní vedoucí atp. (dá se toho vymyslet fůra a mnohem zábavnějšího, tak si lamte hlavy). Jeden vedoucí (nějaký asistent všstce) by to měl samosebou zapisovat. Večer společně vyhodnotíme, jak se všstby potkaly s realitou. Nebodujeme, ale užíváme si legraci.

Oslice, prorok a král

Hraje se v okolí tábora. Los určí jednu oslici, jednoho proroka a jednoho krále (role jsou tajné jako u „Městečka Palermo“). Při losování bude na papírku úkol. Ostatní mají poznat, kdo má roli oslice, proroka a krále. Oslice např. se dá poznat podle toho, že sem tam udělá ÁÁ, nepromluví ani slovo, řasto o sobě pronese: „jsem to ale osel!“ atp.

Prorok vykřikuje proroctví, používá „to vám teda prorokuju“ atp.

Král říká ostatním „poddaní“ nebo tak — navymýšlejte ještě další indicie, ať jich je požehnaní!

Když někdo pozná oslici, proroka nebo krále, musí říct, *podle řeho* na to přešel. Pak se to řekne všem a znovu se losuje ta role, kterou děti poznali. V novém losování bude pro stejnou roli nová indicie. *Dosud neodhalené role* zřstanou tak, jak byly. Samosebou se může stát, že se při novém losování zdvoří role (tj. neodhalený prorok si vytáhne oslici). Dají se za to i sbírat body nebo taky ne — jak se vám bude chtít.

Oslice a Posel Boží (bojovka; hraje se ve vysokém lese)

V každé skupince se rozdělí děti na oslice a Bileámy. Buť jich bude stejně nebo Bileámů o jednoho víc a budou na střídařce. Udělají dvojice (jedna oslice a jeden Bileám) a při hře břhají tak, že se drží za ruce. V lese je vyznařené pole, kterým mají děti probřhnout, popř. v poli břhají vedoucí (vřdy dva z nich jsou poslové boží). Oslice ví, jak poznat posla božího (řeba nějaký pásek na ruce vedoucího), Bileámové ale neví, jak ho oslice poznává, a musí se tak trochu nechat vést.

Chytí-li dvojici v poli vedoucí neandřl, pak se dvojka vrací na startovní řást pole a může kdykoli břžet znovu. Chytí-li dvojici v poli vedoucí andřl, pak se dvojka nejenom vrací na start, ale také andřlovi dává jeden ze svých přiř životů. *Oslice nesmí mluvit!* Uslyší-li kdokoli mluvit oslici, bere jí jeden z přiř životů. Poslové boží se můžou střídát, aby to pro oslice nebylo tak jednoduché. Konec hry: když už nikdo nemá ani jeden život, nebo když všichni probřhnou nebo uplyne urřitý řasový limit.

32.3 Liturgie

32.3.1 Písn?

Aj Pán kraluje (EZ 99,1–3,7); *Ohe? plál* (SV 234); *Hrad p?epevný* (EZ 189 B); *Moc p?edivná* (SV 186); *Mocný Bože, p?i Kristovu* (EZ 419); *N?kdo mne vede za ruku* (EZ 176); *Tvé požehnání* (EZ 489)

32.3.2 Biblický text k zapamatování

Áronské požehnání podle Nu 6,24–26 (u?te tu podobu, která se užívá p?i bohoslužbách ve vašem sboru):

Požehnejž tob? Hospodin a ost?íhejž tebe. Osv?? Hospodin tvá? svou nad tebou a bu? milostiv tob?. Obratiž Hospodin tvá? svou k tob? a dejž tob? pokoj. Amen.

32.3.3 Rituál

Volný jsem, volný jsem, Bohu díky, volný jsem.

Nebo refrén písni?ky *Ohe? plál* (SV 234). U?itel m?že opakovat otázky: „Kudy kam a kudy dál?“ A d?ti odpovídají: „Nestarej se, Pána chval!“

32.3.4 Okénko do bohoslužeb

Za?ínáte-li NŠ p?i bohoslužbách spole?n? s dosp?lými, m?žete využít n?kterou z navržených motivací — nejspíše tu, s níž budete i potom v NŠ pracovat.

32.3.5 Modlitba

Když dovyprávíte p?íb?h, m?žete se d?tí zeptat: Za co nás dnešní p?íb?h, dnešní práce s biblickým poselstvím u?í Pánu Bohu d?kovat? A za jaké lidi a jaké problémy prosit? D?ti navrhnou a vy z návrh? sestavíte modlitbu, kterou p?ednesete. (Nebojte se užívat formulací, jak je d?ti navrhnou, pop?. je jen mali? ko upravit, i když vám p?ipadají málo „modlitby hodné“.) Nebo následující text modlitby:

Díky za p?íb?h, že nejsme sami, nejdeme do neznáma, nemusíme bloudit. ?asto o tvé ochran? ani nevíme. O to víc za ni d?kujeme. Prosíme za všechny, kdo bloudí. Za ty, kterým nahnaly strach zlé ?i nep?íznivé v? štb. Za ty, kte?í hledají št?stí, a nechají se zmást dnešními mudrci. Tvé požehnání bu? s nimi i s námi. Amen.

Odkaz na pracovní list

[29 Balám a Balák](#)

[29 Balám a Balák - st](#)

Cílová skupina

[P?edškolní](#)

[Školní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

[Dál p?ece nejdeme sami I \(Od stvo?ení k Josefovi + Od Mojžiše k Rút\)](#)

Biblický odkaz (kat)

[Numeri 22,1–36](#)

[Numeri 23,11–13](#)

[Numeri 23,25–27](#)

[Numeri 23,10–19](#)